

Puutiaisaivotulehdusrokotus- kampanjan jatko Ahvenanmaalla vuosina 2011–2015

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166)
00271 Helsinki
Puhelin: 020 610 6000
www.thl.fi

PUUTIAISAIVOTULEHDUSROKOTUSKAMPANJAN JATKO AHVENANMAALLA VUOSINA 2011–2015

Sosiaali- ja terveysministeriö on asetuksellaan (801/2010) jatkanut Ahvenanmaan väliaikaista puutiaisaivotulehdusrokotekampanjaa koskemaan vuosia 2011–2015. Kampanjaa jatketaan muuten vuosien 2006–2010 tapaan, mutta ilmaisrokotusten alaikäraja lasketaan aikaisemmasta seitsemästä vuodesta kolmeen ikävuoteen.

Puutiaisaivotulehdus (engl. ”tick-borne encephalitis” = TBE) on viruksen aiheuttama keskushermoston tulehdustauti, josta Suomessa on käytetty myös nimeä Kumlingen tauti. Virus tarttuu punkin puremasta. Tartunnan voi saada myös infektoituneen lehmän, vuohen tai lampaan pastöroimattomasta maidosta. Tauti aiheuttaa merkittävää, pitkäaikaistakin sairastavuutta ja voi johtaa pysyvään vammautumiseen.

Suomessa tartunnan voi saada punkin puremasta vain maantieteellisesti rajatuilla alueilla.

Suurin riski saada tauti on Ahvenanmaalla, jossa edelleen, rokotuskampanjasta huolimatta, on sairastunut vuosittain noin 10 henkeä. TBE:n ilmaantuvuus oli ennen rokotusohjelmää noin yksi 1000 asukasta kohden, mikä on kansainvälisestikin katsoen korkea riski sairastua. Lisäksi tiedetään verestä tehtyjen serologisten mittausten perusteella, että ikääntyneistä noin joka viides on kohdannut viruksen eläessään.

Myös Ahvenanmaalla matkailleilla tautia todetaan vuosittain niin Ruotsissa kuin Suomenkin mannermaalla. Puutiaisaivotulehdusta esiintyy yksittäistapauksina myös muualla Suomessa: Turun saaristossa, Kokkolan seudulla, Helsingin ulkosaarilla ja Lappeenrannan-Imatran seudulla. Viime vuosina uusia riskialueita on löydetty mm. Simosta, Närpiöstä, Kuopiosta ja Kajaanista. Tartuntariski on merkittävä myös Ruotsissa Tukholman saaristossa ja sieltä etelään lähinnä rannikolla (myös Gotlannissa ja Öölannissa), Baltian maissa ja osissa Keski-Eurooppaa.

1. Kampanjan kohderyhmät

Kun kampanja vuonna 2006 Ahvenanmaalla alkoi, ilmaisrokotuksiin olivat oikeutettuja kaikki vuonna 1999 ja sitä ennen syntyneet henkilöt, joiden kotikunta (Kotikuntalaki 201/1994 2§) oli Ahvenanmaalla olevassa kunnassa. Rokotettaville on tarjottu kolmen annoksen perussarja. Kampanjan aikana on annettu myös täydennys- ja tehosterokotuksia aiemmin rokotetuille, mikäli heidän aikaisemmin itse aloittamaansa rokotussuojaa on pitänyt täydentää. Kampanjan puitteissa on annettu kuitenkin enintään kolme annosta puutiaisaivotulehdusrokotetta henkeä kohden. Kampanjan aikana on kunakin vuonna rokotettu sinä vuonna seitsemän vuotta täyttäneet lapset.

Rokotuskampanjan jatko vuosina 2011–2015 toteutetaan muuten aiemman käytännön mukaisesti, mutta rokotusten alaikäraja lasketaan kolmeen ikävuoteen. Lasten puutiaisaivotulehdustartunnat ovat varsin harvinaisia ja johtavat harvoin vakavaan taudinkuvaan tai vammautumiseen. Ahvenanmaalla on kuitenkin alueita, joilla taudin riski on erittäin merkittävä. Siksi on aiheellista mahdollistaa myös jo varsin paljon luonnossa liikkuvien leikki-ikäisten lasten rokottaminen ilmaisrokottein.

Rokotussuojan ylläpitämiseksi tulisi perussarjan jälkeen ottaa ensimmäinen tehosterokotus kolmen vuoden kuluttua, ja sen jälkeen jatkorokotukset 3-5 vuoden välin rokotettavan iästä riippuen. Näitä tehosteita ei kampanjan aikana perusannoksensa saaneille tarjota maksutta. Yleisperiaatteena on kuitenkin edelleen, että jokainen kolme vuotta täyttänyt ahvenanmaalainen on oikeutettu saamaan yhteensä kolme rokotuskampanjaan kuuluvaa ilmaisrokotetta. Täydennys- ja tehosterokotuksia voidaan siis edelleen antaa ahvenanmaalaisille, jotka eivät vielä ole saaneet kolmea ilmaisrokotetta vuodesta 2006 laskien.

Rokotettavien mahdollista immunitettia TBE-virukselle ei tarvitse tutkia ennen rokotusta. Luonnolliseen TBE-virustartuntaan tai aiemmin annettuihin rokotuksiin perustuva immunitetti ei ole vasta-aihe rokotukselle, mutta kampanjarokotus on silloin tarpeeton.

Ne, joiden kotikunta ei ole Ahvenanmaalla olevassa kunnassa, joutuvat entisen käytännön mukaisesti kustantamaan tämän lääkärin määräyksellä hankittavan rokotteen itse.

2. Kampanjan toteuttaminen

Kampanja on osa kansallista rokotusohjelmaa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos hankkii rokotteet keskitetysti ja toimittaa ne Ahvenanmaalle. Rokotusten toteuttaminen on paikallisen perusterveydenhuollon vastuulla. Keskeistä on huolellisesti etukäteen suunniteltu tiedotus, millä pyritään varmistamaan mahdollisimman suuri rokotuskattavuus.

3. Rokote

Yksityiskohtaiset tiedot rokotteesta, sen koostumuksesta, suojatehosta, haittavaikutuksista sekä käyttöön liittyvistä varotoimista löytyvät Rokottajan käsikirjan Puutiaisaivotulehdusrokotteet -sivuilta osoitteesta <http://www.ktl.fi/portal/8190>

Rokotetuille ilmaantuu melko usein lyhytaikaisia paikallisoireita, joskus huonovointisuutta, päänsärkyä, väsymystä, jäsenten särkyä ja imusolmukkeiden turvotusta. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tulee ilmoittaa rokotteen todetut tai epäillyt haittavaikutukset Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen rokotusten ja immuunisuojan osastolle. Tarkemmat ohjeet ja ilmoituslomake löytyvät osoitteesta www.thl.fi/rokottaminen

4. Rokotusten kirjaaminen

Annetut rokotukset kirjataan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 421/2004 mukaisesti joko rokotusten seurantalomakkeelle tai vastaavaan kohtaan terveystieteiden sähköisessä tietojärjestelmässä. Kirjauksesta on käytävä ilmi rokotetun henkilötietojen lisäksi rokotuspäivämäärä, rokotteen nimi, eränumero, pistoskohta, rokotustapa (esim. i.m.) sekä rokottaja. Merkintä lapsen rokotuksesta tehdään myös vanhemmille annettavaan lapsuusiän terveystietokorttiin. Aikuisten rokotuksista tehdään merkintä henkilökoh-
taiseen terveystietokorttiin.

Helsingissä, 19 päivänä tammikuuta 2011

Pääjohtaja Pekka Puska

Osastonjohtaja Terhi Kilpi

JAKELU

Ålands hälso- och sjukvård
Ålands landskapsregering

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysministeriö
Aluehallintovirastot
Sairaanhoitopiirien tartuntatautirekisterin ylläpitäjät
Sairaanhoitopiirien tartuntataudeista vastaavat lääkärit
Fimea
Työterveyslaitos
Puolustusvoimien terveydenhuolto-osasto
Rajavartiolaitos
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen Lääkäriliitto
Suomen Yleislääkärit
Suomen Yleislääketieteen Yhdistys
Suomen Terveydenhoitajaliitto
Tehy
Sairaanhoitajaliitto
Terveydenhuollon oppilaitokset